

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Utenriksministeren

Storingsrepresentant Dagfinn Høybråten
Kristelig Folkepartis stortingsgruppe
Stortinget
0026 Oslo

Oslo, 19. november 2009

Vedrørende norsk støtte til religiøse skoler i Pakistan

Jeg viser til ditt brev av 9. november 2009. Saken om norsk støtte til koranskoler (religiøse skoler) i Pakistans nordvestre grenseprovinc – North West Frontier Province, NWFP – har ført til spørsmål om prosjektet, oppfølgingen og kontrollen, blant annet som følge av omtale i media.

Først – om bakgrunnen og innretningen til den norske støtten:

Støtten til pilotprosjektet for innføring av allmennfag i religiøse skoler er ett element i utdanningsprosjektet "Basic Education Improvement Project" (BEIP). Prosjektet ble utformet i 2002-2003 og prosjektavtalen ble undertegnet med Pakistans føderale regjering i november 2003. Støtten til pilotprosjektet utgjør om lag fem prosent av prosjektets totalbudsjett, dvs. fire millioner av totalt 72,2 millioner kroner for hele tidsperioden.

Det er mellom 20.000 og 30.000 religiøse skoler i Pakistan. Tallet for NWFP er nærmere 4.700 og på disse skolene går det om lag 190.000 elever. Norge har gitt støtte til 117 utvalgte religiøse skoler for å støtte opp om innføring av sekulære fag i regi av pakistanske myndigheter.

Midlene har blant annet gått til innkjøp av skolebøker og etterutdanning for lærere. I tillegg har sanitæranlegg blitt rustet opp, spesielt for å bedre de sanitære forholdene for jenter.

Både de føderale myndigheter og myndighetene i NWFP har gitt uttrykk for at det norskstøttede prosjektet er et godt bidrag til styrking av undervisningstilbudet i provinsen.

Mange av barna som går på religiøse skoler mangler reelle alternativer. Derfor ønsker pakistanske myndigheter å bidra til at undervisningstilbudet i religiøse skoler blir bredest mulig og at undervisningen ikke utelukkende dreier seg om religiøse fag.

Den pakistanske nasjonalforsamling vedtok tidligere i høst en skolereform, der reform av de religiøse skolene for første gang ble gjort til en viktig del av nasjonal skolepolitikk. Reformen legger bl.a. til grunn den form for støtte og samarbeid som har vært benyttet i det norskstøttede pilotprosjektet – med andre ord vektlegging av undervisning i sekulære fag og tiltak for jenters skolegang.

Det er kritiske røster mot reform av religiøse skoler i Pakistan. Denne kritikken kommer fra ulike deler av det pakistanske samfunn; noen – spesielt militante, islamistiske miljøer ser på reformen som en trussel mot skolenes religiøse grunnlag – mens andre igjen mener at alle utdanningsinstitusjoner med religiøs forankring burde lukkes. Å forby religiøse organisasjoner eller andre ikke-statlige aktører i å drive skoler, er imidlertid ikke aktuell politikk i Pakistan. Pakistanske myndigheter ønsker å arbeide for at alle barn får tilbud om ordinært grunnskolepensum på de skoler som finnes, og at det etableres et nærmere samarbeid mellom de religiøse skolene og det offentlige skolesystemet.

Så til spørsmålet om hvordan skolene som har mottatt norsk støtte ble valgt ut:

Et stort antall religiøse skoler søkte om å få være med i prosjektet da det startet. Utvelgelsen ble foretatt av utdanningsmyndighetene i samarbeid med provinsens sikkerhetsmyndigheter.

Om kontrollrutinene som har vært benyttet:

Undervisningsministeriet i NWFP er ansvarlig for den løpende oppfølging og ledelse av prosjektet. I henhold til rutinene ble støtten til tiltak ved den enkelte skole gitt ved fem separate utbetalinger. Ministeriet enten ved BEIP-sekretariatet eller byggteknisk stab besøkte hver enkelt skole som grunnlag for neste utbetaling. Det ble gjort kontroll av arbeidet på stedet og gjennomgang av kvitteringer hver gang.

I Swatdalen ble seks av skolene besøkt minst fem ganger hver, mens den syvende skolen ble besøkt kun to ganger på grunn av sikkerhetssituasjonen. Fem av disse skolene fikk siste utbetaling i juni 2008, én i august 2008, mens for den syvende ble de tre siste utbetalingene kansellert på grunn av sikkerhetssituasjonen.

Når det gjelder skolemateriellet har BEIP selv forestått innkjøp og distribuering. Provinsmyndighetene har selv stått for etterutdanning av lærere.

La meg legge til at ambassaden i Islamabad har holdt jevnlige rapporteringsmøter med pakistanske utdanningsmyndigheter om hele utdanningsprosjektet, inkludert aktivitetene knyttet til de religiøse skolene.

Utenriksdepartementet har også iverksatt en egen, uavhengig internkontroll gjennom Lærerutdanningens Internasjonale Senter ved Høgskolen i Oslo (LINS) som ble bedt om å foreta en prosjektgjennomgang i april 2008. I samsvar med vanlig praksis for internkontroll gjennomgikk teamet et utvalg av skolene – 16 i alt.

Teamet fra LINS ble frarådet å besøke Swat på grunn av sikkerhetssituasjonen. Gjennomgangen av de skolene som ble besøkt konkluderte med at midlene ble benyttet i henhold til formålet, resultatoppnåelsen var god og forvaltningen i prosjektet var betryggende. LINS' gjennomgang kom som et tillegg til ordinær prosjektoppfølgning og ikke i stedet for denne.

Norske myndigheter, i samsvar med vanlig norsk bistandsforvaltning, forholder seg til ansvarlige gjennomførende myndigheter i denne type prosjekter. Pakistanske myndigheter har ansvaret for utvelgelse av skoler og oppfølging av disse, samt det løpende ansvar for at norske midler brukes i samsvar med formålet.

Ambassaden hadde 12.11.09 et tidligere planlagt møte med undervisningsministeriet i NWFP. I den sammenheng ble det også orientert om situasjonen i Swat. Av de syv nevnte religiøse skolene i Swat som har mottatt støtte, er fire i drift, én er ødelagt i krigshandlingene og to brukes for tiden av hæren som forlegninger.

Mens krigshandlingene pågikk var det ikke normal skoleaktivitet i Swat og omkringliggende områder. Bortimot tre millioner mennesker måtte flykte fra sine hjem. Krigshandlingene er nå for det meste avsluttet i denne regionen og de fleste flyktninger har vendt tilbake. Det vil ta tid før situasjonen i Swat er normalisert og det vil også gjelde undervisningen på skolene. La meg i den sammenheng legge til at alle offentlige skoler i Pakistan var nylig stengt grunnet terrorfaren, og det er tidvis fortsatt stengte skoler f.eks. i Peshawar, hovedstaden i NWFP.

Pilotprosjektet er nå i en avslutningsfase og ambassaden har innledet en dialog med ansvarlige myndigheter for å vurdere mulig fornyet norsk innsats for styrket utdanning i NWFP.

Som det framgår av det ovenstående, mener jeg at forutsetningene for prosjektet er oppfylt. Utenriksdepartementet har gjennom vår ambassade i Islamabad fulgt etablerte rutiner og prosedyrer for god forvaltning av midler benyttet for å fremme undervisning i allmennfag til barn i det som kalles koranskoler.

Det er pakistanske myndigheter som må føre den løpende kontrollen med skolene. Disse myndighetene deler Norges klare interesse i å motvirke at skoler blir arnesteder for rekruttering til terrorvirksomhet.

En særskilt forutsetning fra norsk side har vært at skolene ikke skulle kunne knyttes til elementer som støtter eller gjennomfører terroraktiviteter. Fra norsk side var dette avgjørende for vår deltakelse i prosjektet og vi har oppfattet det slik at pakistanske myndigheter har støttet dette.

Samtidig er denne type prosjekter ikke uten risiko og det kan ikke utelukkes at enkeltpersoner med tilknytning til skolene i Swatdalen kan ha deltatt i krigshandlingene på Talibans side. Vi er kjent med at Taliban har tvangsrekruttert gjennom brutal framferd og andre virkemidler, og de kan for eksempel ha tvunget eller overtalt elever, lærere eller andre ved skolene inn i sine rekker. Blant annet skal en person med lederfunksjoner ved en av skolene være arrestert, mistenkt for pro-Talibanvirksomhet. Vi må legge til grunn at det er pakistanske myndigheter som fører løpende kontroll på dette området.

Som tidligere nevnt er dette et pilotprosjekt som ble igangsatt i 2003 av den forrige regjeringen. Etter regjeringsskiftet i 2005 fant vi grunnlag for å fortsette prosjektet, og vi har lagt vekt på å sørge for gjennomføring av de kontroller og annen oppfølging som jeg har redegjort for i det ovenstående.

For meg har det vært avgjørende at pakistanske myndigheter har hatt et klart eierskap til prosjektet, at vi hadde sammenfallende vurderinger når det gjelder prosjektets formål og at pakistanske myndigheter har vist vilje og evne til å utøve kontroll, slik et prosjekt som dette er avhengig av. Denne type utviklingsprosjekt vil alltid være forbundet med risiko og usikkerhet hvor avveininger knyttet til gjennomføring og oppfølging må foretas. Pakistanske myndigheters vilje til oppfølging og kontroll har derfor vært viktig.

Det er også deres ansvar å treffe nødvendige tiltak når sikkerhetssituasjonen endres. Det samme er tilfellet dersom det skulle komme opp forhold ved skolene som står i strid med de kriterier som ligger til grunn for deltakelse i prosjektet.

Etter at vi har gjennomgått dette pilotprosjektet – i lys av dets intensjoner, gjennomføring og våre erfaringer – vil vi ta stilling til om vi har grunnlag for en eventuell videreføring. Pakistanske myndigheter har allerede satt fram ønske om videreføring av denne norske støtten til bedre grunnskoleutdanning, inkludert reform av de religiøse skolene.

Vi vil altså ta stilling til dette når formell søknad foreligger og etter en ytterligere vurdering av erfaringene fra prøveprosjektet.

Med vennlig hilsen

Jonas Gahr Støre